

'Apitanga 'o Saioné—Teuteu ke Ngāue Ma'á e 'Eikí

Hili e fononga 'a e kāingalotu 'o e Siasí na'e 'iloa ko e 'Apitanga 'o Saioné 'i ha maile 'e laungeau ke tokoni ki honau kaungā Kāingalotú, na'e folofola 'a e 'Eikí kia Siosefa Sāmita ke veteki e kulupú, neongo na'a nau pehē kuo te'eki ai ke nau fakakakato 'enua taumu'á. Koe'uhí ko e me'á ni, na'e ui ai 'e ha ni'ihí 'a e 'Apitanga 'o Saioné ko ha fehalaaki, ka na'e fakamo'oni 'a kinautolu na'e kau' na'e teuteu 'i kinautolu 'e he'enua ngaahi a'usiá ki he ngāue ma'á e 'Eikí 'i he kaha'ú.

Lolotonga e laka lōlá, na'e lāunga mo lea ha ni'ihí 'o e kau mēmipa 'o e 'apitangá 'o fakafepaki ki he Palōfita ko Siosefá, ka na'e faivelenga ha ni'ihí kiate ia mo ako 'a e fa'a kātaki mo e talangofuá.

FEALĒLEA'AKÍ

'Okú ke pehē 'oku 'uhinga ki he hā ke huhu' 'a Saioné? (vakai, Tokāteline mo e Ngaahi Fuakava 103:15).

FĒPUELI 1834:

Na'e ma'u 'e Siosefa Sāmita ha fakahā ke kumi ha kakai 'e toko 100 nai ke nau laka ki Mīsuli pea tokoni ki he Kāingalotú ke toe ma'u honau kekele 'i he Vahefonua Siakisoní.

Na'a nau fononga 'i ha maile 'e **20–40** (kilomita 'e 32 ki he 64) he 'aho.

Ko e toko **8** 'o e kau fuofua 'Aposetolo 'e toko 12 'i he ngaahi 'aho kimui ní na'a nau ngāue 'i he 'apitanga ko 'ení.

Na'e kau ki ai ha kau tangata 'e toko **207**,

hou'eiki fafine mo ha fānau 'e toko **25**

Ko e tokolahi na'a nau fononga 'i ha maile 'e **900** tupu (km e 1,450) ki ha siteiti 'e **4**.

Na'e fetaulaki 'a e kulupu 'e **2** ne fononga 'i ha ngaahi hala kekehehé 'i Sune.

KUINISÍ

NOFO'ANGA HE VAITAFE MĀSIMÁ

Na'e mālōlō ha Kāingalotu 'e toko **13** mei he kamata 'a e kōlela 'i he 'apitangá.

Ko e

kotoa

'o e kau fuofua Fitu-ngofulu 'i he ngaahi 'aho kimui ní ko e kau mēmipa 'o e 'apitangá.

SUNE 1834:

Na'e ma'u 'e he Palōfita ko Siosefá ha fakahā ke tali 'a e foaki 'a e kau kemí, pea nau mavahe.